

Rehuvalvonta

Tuontirehujen viranomaisnäytteiden tutkiminen laboratoriossa salmonellan varalta

TUONTIREHUJEN VIRANOMAISNÄYTTEIDEN TUTKIMINEN LABORATORIOSSA SALMONELLAN VARALTA

1 Yleistä

Rehujen maahantuonnin yhteydessä (tuonti muualta kuin EU:sta, Norjasta, Islannista tai Liechtensteinista) erityisen riskialttiit kasvipöeräiset rehut tutkitaan aina virallisena valvontana (MMMä 548/2012 13 §). Sisämarkkinoilta tuotavia eriä ja salmonellan vuoksi käsiteltyjä eriä voidaan pistokoelunteeisesti tutkia virallisena valvontana, mutta pääsääntöisesti kyseisten rehuerien salmonellavalvonta on toimijan omaa laadunvarmistusta (myös niissä tapauksissa kun erään on lähtömaassa lisätty happoa).

Maahantuonnissa toimija on velvollinen tekemään erityisen riskialttiista rehuista ennakoilmoituksen Ruokaviraston rehuvalvontaan viimeistään 24 tuntia ennen erän saapumista Suomeen virkasähköpostilaatikkoon rehutuonti@ruokavirasto.fi (MMMä 548/2012 9 §). Ruokavirasto ohjaa ennakoilmoituksen saatuaan rehualan toimijaa ja Ruokaviraston valtuuttamaa tarkastajaa viranomaisnäytteenoton toteuttamiseksi. Ruokavirasto voi tarvittaessa sopia rehualan toimijan kanssa korvaavista menettelyistä esim. laivalistausten käyttö saapumis- / ennakoilmoituksina tai rehualan toimijan suorat yhteydenotot Ruokaviraston valtuuttamiin tarkastajiin.

Rehualan toimija lähettää erityisen riskialttiiden rehujen viranomaisnäytteet tutkittavaksi salmonellan osalta lähtökohtaisesti Ruokaviraston elintarvike- ja rehumikrobiologian laboratorioon. Rehualan toimijan ja laboratorion tulee keskenään sopia tarvittavista viranomaisnäytteisiin ja salmonella-analyyseihin liittyvistä käytännön järjestelyistä kuten analyysien aikataulusta. Poikkeustilanteissa Ruokaviraston laboratorio pyytää toimijaa ohjaamaan näytteitä myös muihin hyväksytyihin laboratorioihin analysoitavaksi alihankintana.

Rehun tuoja vastaa näytteiden toimittamisesta analysoivaan laboratorioon ja/tai sopii Ruokaviraston valtuuttaman tarkastajan kanssa tuontieräkohtaisesti rehujen viranomaisnäytteiden lähettämisestä. Rehun tuoja vastaa myös vaadittavien tuontierää koskevien tietojen kirjauttamisesta näytteenottopöytäkirjaan sekä informoi tarkastajaa näytteenottotiheydestä.

Toimija ottaa näytteiden analysoimiseksi aina yhteyttä Ruokaviraston Helsingin laboratorioon. Rehualan toimijan tulee sopia hyvissä ajoin etukäteen erikoistutkija Satu Hakolan (+358 40 524 1974) tai erikoistutkija Maria Nummelan (+358 40 489 3456) kanssa näytteiden analyysiaikataulusta. Tätä varten laboratoriollla on käytössä myös virkapostilaatikko: rehusalmonella.laboratorio@ruokavirasto.fi

Rehuvalvonta

Tuontirehujen viranomaisnäytteiden tutkiminen laboratoriossa salmonellan varalta

2 Menettelyt, kun tuontierästä on todettu salmonellaa

Jos virallisen valvonnan tai toimijan oman laadunvarmistuksen perusteella tuontierästä on varmennettu salmonella, on rehualan toimijalla mahdollista hakea kirjallisesti Ruokavirastolta lupaa saastuneen rehuerän käsittelylle elävien salmonellabakteerien tuhoamiseksi. Käsittelyn jälkeen erästä tulee ottaa näytteet luvassa määrätyllä näytteenottotiheydellä. Käsittelyt erät voidaan pääsääntöisesti tutkia toimijan omavalvontana, ellei käsittelyluvassa toisin määrätä. Rehualan toimijan tulee informoida näytteenottajaa hyvissä ajoin etukäteen luvassa määritellystä näytteenottotiheydestä ja käsiteltyjen näytteiden lähetysosoitteesta.

Rehualan toimijan tulee huolehtia, että näytteenottajalla on edellytykset, työturvallisuusnäkökohdat huomioiden, ottaa luvassa määrätty näytteet käsittelyn jälkeen.

Näytteenottopöytäkirjassa tulee ilmetä alkuperäisen tuontierän tunnistetiedot sekä lisäksi varoitusteksti, että ko. näytteet ovat peräisin käsittelystä erästä esim. merkinnällä ”kemiallisesti käsitelty erä”.

Käsittelyn jälkeen tuontierä voidaan hyväksyä markkinoille saatettavaksi / maahantuotavaksi vain kokonaisuudessaan, kun kaikki käsittelyn jälkeen erästä otetut viralliset näytteet on todettu vapaaksi salmonellabakteereista.

3 Tuontierää koskevat tiedot

Rehualan toimijan on ilmoitettava tuonnin yhteydessä Ruokaviraston valtuutetulle tarkastajalle näytteenottopöytäkirjan kirjaamista varten saapuvan rehun nimi, rehun valmistaja/myyjä, tuojan/maahantuojan nimi, tuontipaikka ja -aika Suomessa, tuontimaa (mistä tuodaan), tuontierän määrä sekä tuontitapa tarkentavine tietoineen. Lisäksi rehun jokaisesta tuontierästä on ilmoitettava rehun muuntogeenisyys eli onko tuotava rehu **tavanomaista (ei-GMO)** vai **muuntogeenistä (GMO)**.

Rehun tuoja vastaa kaikkien edellä mainittujen tuontierää koskevien tietojen oikeellisuudesta sekä tietojen kirjauttamisesta näytteenottopöytäkirjaan. Rehualan toimijan tulee voida tarvittaessa näyttää toimivaltaiselle viranomaiselle toteen esim. asiakirjoin ja analyysitodistuksin kustakin tuontierästä annettujen tietojen paikkansa pitävyys esim. muuntogeenisyys.

4 Näytteenottopöytäkirjan lähettäminen Ruokavirastoon

Näytteenottopöytäkirjan alkuperäinen (päällimmäinen) osa lähetetään näytteiden mukana Ruokavirastoon. Yksi kopio annetaan rehualan toimijalle ja yksi kopio jää tarkastajalle.

Mikäli Ruokaviraston laboratorio on ohjannut näytteet muualle, Ruokaviraston valtuuttaman tarkastaja (tai keskinäisestä sopimuksesta rehualan toimija) lähettää

Rehuvalvonta

Tuontirehujen viranomaisnäytteiden tutkiminen laboratoriossa salmonellan varalta

välittömästi tuontierän näytteenoton jälkeen postitse Ruokaviraston rehuvalvonnalle viranomaisvalvonnan näytteenottopöytäkirjan alkuperäisen osan (päällimmäisen osan) tuontierän vapauttamista ja tarkastajan palkkion maksua varten. Yksi kopio lähetetään näytteiden mukana laboratorioon. Yksi kopio annetaan rehualan toimijalle ja yksi kopio jää tarkastajalle. Tarkastaja merkitsee näytteenottopöytäkirjan "lisätieto"-kohtaan sen laboratorion nimen ja tarvittaessa paikkakunnan, johon näytteet on lähetetty salmonella-analyysijä varten.

Näytteenottopöytäkirjan ja näytteiden toimittamiseen liittyvistä käytännön järjestelyistä sopiminen on sekä tarkastajan että rehualan toimijan vastuulla. **Ruokaviraston näytteenottopöytäkirjaa saa käyttää vain virallisessa valvonnassa!**

5 Rehujen viranomaisnäytteiden kirjaaminen laboratoriossa

Viranomaisnäytteiden saavuttua ja ennen analyysien aloittamista tuontierän osanäytteet järjestetään tarkastajan pusseihin kirjaaman juoksevan numeroinnin mukaiseen numerojärjestykseen pienimmästä suurimpaan. Tämän jälkeen näytekassit tarvittaessa rinnakkaisnumeroidaan **alkaen järjestysnumerosta 1 (= tuontierästä otettu 1. virallinen näyte), 2 (=tuontierästä otettu 2. virallinen näyte) jne.** tietokantaan kirjaamista ja analysointia sekä tulosten Ruokavirastoon lähettämistä varten.

Tämän järjestysnumeroinnin perusteella voidaan päätellä, mistä kohtaa esim. laivan purkua kukin näyte on otettu.

Huomioitavaa on, että näytteenottopöytäkirjassa kohta "Numerot (juokseva numerointi)" on tarkoitettu tarkastajan palkkionmaksua varten, eikä se useimmiten ole sama kuin tuontierän osanäytteille kirjattava järjestysnumero, joka osoittaa näytteenottoajankohdan esim. laivan purussa.

Jos on epäselvyyttä, onko kyseessä Ruokaviraston virallisen valvonnan näyte / näytteet, tulee hyväksytyin laboratorion ottaa yhteyttä Ruokaviraston rehuvalvonnan yhteyshenkilöihin esim. lähettämällä kyselyn tai soittopyynnön virkasähköpostilaatikkoon rehutuonti@ruokavirasto.fi.

6 Laboratorion analyysitodistuksen tunnistetiedot

Laboratorion tulee kirjata kukin tuontierä omana näytteenä / näytesarjana.

Laboratorion tulee kirjata näytteenottopöytäkirjasta analyysitodistukseen vähintään seuraavat tiedot:

- rehualan toimijan nimi ja yhteystiedot
- rehuaineen/rehun nimi
- tuontierän määrä (kg tai tn)
- tuontipäivämäärä(t)

Rehuvalvonta

Tuontirehujen viranomaisnäytteiden tutkiminen laboratoriossa salmonellan varalta

- maahantulopaikka esim. satama Suomessa
- laivan nimi tai muu erätunnistetieto esim. kontin/vaunun numero, auton rekisterinumero
- viranomaisnäytteen ottaneen Ruokaviraston valtuutetun tarkastajan nimi

Salmonella-analyysin tulos ilmoitetaan analyysitodistuksessa tuontierän **jokaisen** osanäytteen osalta alkaen järjestysnumerosta 1 (= tuontierästä otettu 1. virallinen näyte), 2 (=tuontierästä otettu 2. virallinen näyte) jne. (ks. kappale 7).

7 Tulosten ilmoittaminen, kun salmonellaa ei ole todettu tuontierästä, ja todistusten lähettäminen

Laboratorion tulee toimittaa Ruokaviraston rehuvalvontaan viipymättä tieto kunkin rehun tuontierän viranomaisvalvonnan tuloksista yhtenä kokonaisuutena.

Tieto tuontierän viranomaisvalvonnan salmonella-analyysien tuloksista annetaan sarjan jokaisen näytteen osalta erikseen tunnistetietoineen tarkoittaen yhteyttä tuontierän sarjanäytteiden näytteenottojärjestykseen alkaen järjestysnumerolla 1 (= tuontierästä otettu 1. virallinen näyte), 2 (=tuontierästä otettu 2. virallinen näyte) jne. (ks. kappale 7).

Tieto salmonella-analyysien tuloksista ilmoitetaan käyttäen sähköpostiosoitetta rehutuonti@ruokavirasto.fi. Ruokavirasto vapauttaa / kieltää rehujen tuontierät vastaanotettujen näytteenottopöytäkirjojen ja saatujen analyysitulosten perusteella.

Mikäli kyseessä ovat Ruokaviraston laboratorion muualle ohjaamat näytteet, alihankinnan suorittanut laboratorio toimittaa tulokset / lopullisen analyysitodistuksen rehuvalvonnan (rehutuonti@ruokavirasto.fi) lisäksi Ruokaviraston laboratorioon sähköpostiosoitteeseen rehusalmonella.laboratorio@ruokavirasto.fi. Laboratorio voi toimittaa tulokset / lopullisen analyysitodistuksen myös suoraan rehualan toimijalle.

8 Eristettyjen salmonellakantojen lähettäminen varmennettavaksi

Jos laboratorio on eristänyt rehujen viranomaisnäytteistä salmonellakannan (kantoja), tulee tästä tuontierän salmonellaepäilystä **välittömästi ilmoittaa Ruokaviraston rehuvalvonnan virkasähköpostiosoitteeseen** rehutuonti@ruokavirasto.fi. epäilyn perusteella Ruokavirasto asettaa heti tiedon saatuaan tuontierän määräaikaiseen kieltoon. Kielto asetetaan, jos yhdestäkin tuontierän näytteestä / osanäytteestä on eristetty salmonella (epäily).

Ilmoituksessaan laboratorio yksilöi tuontierän ja sen, mistä näytteestä / näytteistä kasvua on todettu. Eristetyt salmonellakannat lähetetään välittömästi **pikalähetyksenä** serotyypitettäväksi Ruokaviraston Kuopion laboratorioon. Serotyypityksen tulosten ilmoittamista varten lähettävän laboratorion tulee kirjata läheteeseen rehualan toimijan nimi ja yhteystiedot sekä rehuerän tunnistetiedot.

Rehuvalvonta

Tuontirehujen viranomaisnäytteiden tutkiminen laboratoriossa salmonellan varalta

Sekaannusten välttämiseksi on lisäksi varmistettava, että tuontierän näytteiden numerointi vastaa alkuperäistä tuontierän purkauksen mukaista näytteenottojärjestystä (näytteet on numeroitu esim. laivan purkausjärjestyksen mukaisesti alkaen järjestysnumerosta 1., 2., 3., jne.) ja että jokainen serotyyppitykseen lähetettävä malja on merkitty vastaamaan tätä tuontierän purkauksen mukaista näytteenottojärjestystä (1., 2., 3.,...).

Tarkempia ohjeita serotyyppitettävien kantojen lähettämisestä ja yhteyshenkilöistä löytyy Ruokaviraston internetsivuilla:

<https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/laboratoriopalvelut/vertailulaboratoriotoiminta/ohjeita-laboratorioille/lab-009-liite1-lahetysosoitteet-ja-lisatietojen-antajat-v2.pdf>

https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/laboratoriopalvelut/vertailulaboratoriotoiminta/ohjeita-laboratorioille/lab_009_ohje-laborat_baktkant_elintarvikenayt_lahett_-ruokavir.pdf

9 Serotyyppityksen tulosten ilmoittaminen

Ruokaviraston Kuopion tutkimusyksikkö toimittaa välittömästi tiedon saatuaan salmonellan serotyyppityksen tulokset Ruokaviraston rehuvalvonnan virkasähköpostilaatikkoon rehutuonti@ruokavirasto.fi. Lähetettävistä tiedoista tulee olla nähtävissä tämän ohjeen kohdan 6 mukaiset tuontierän tunnistetiedot sekä yhteys näytteiden alkuperäiseen näytteenottojärjestyksen mukaiseen järjestysnumerointiin.

Tutkimustodistus serotyyppityksen tuloksista lähetetään rehualan toimijalle, lähettäneelle laboratorioille sekä Ruokaviraston rehuvalvontaan.

10 Viranomaisnäytteiden säilyttäminen

Analyysien valmistuttua laboratorion tulee säilyttää viranomaisnäytteitä vähintään 2 kk:n ajan viileässä, valolta ja tuholaisilta suojatussa paikassa. Tämän jälkeen näytteet hävitetään laboratorion oman laatu järjestelmässä kuvatun käytännön mukaisesti.

11 Erityistä huomioitavaa

Rehualan toimijalla on kokonaisvastuu seurata tuontieränsä näytteiden kulkua mm. näytteiden lähettämistä ja saapumista laboratorioihin sekä analyysien etenemistä laboratorioissa. Ruokaviraston rehuvalvonta ei vastaa mahdollisista tuontierien vapauttamiseen / kieltoon liittyvistä viivytyksistä, jotka ovat aiheutuneet esimerkiksi siitä, että näytteet eivät ole saapuneet laboratorioon suunnitelmien mukaisesti tai että tarvittavia näytteenottopöytäkirjoja ja/tai analyysitodistuksia ei ole toimitettu ajallaan Ruokaviraston rehuvalvontaan.

Rehuvalvonta

Tuontirehujen viranomaisnäytteiden tutkiminen laboratoriossa salmonellan varalta

12 Viranomaisnäytteiden analyysien laskuttaminen

Ruokavirasto käsittelee ja arkistoi ostolaskunsa verkkolaskuina. Ruokavirasto ei vastaanota sähköpostilla lähetettyjä laskuja. Näin ollen laskut lähetetään laboratorioista Ruokavirastoon verkkolaskuina.

Ruokavirasto vastaanottaa verkkolaskujen mukana myös sähköisessä muodossa olevia laskuihin liittyviä liitteitä. Liitteiden suositeltava tiedostomuoto on pdf.

Lisätietoja Ruokaviraston laskutuksesta saa osoitteesta laskutus@ruokavirasto.fi

Ruokaviraston verkkolaskuosoite:

Verkkolaskuosoite/OVT-tunnus	003729116867
OpusCapita Group Oy	E204503
Y-tunnus	2911686-7
ALV-tunnus	FI29116867

Laskun viitetieto:

4300343400 Rehujaosto

Laboratorio perii Ruokaviraston rehuvalvonnalta viranomaisnäytteiden analyysikustannukset tuontieräkohtaisesti. Verkkolaskussa ja tarvittaessa sen liitteessä (esim. kopio Ruokaviraston viranomaisvalvonnan näytteenottopöytäkirjasta pdf-muodossa) tulee olla nähtävissä tämän ohjeen kohdan 6 mukaiset tuontierän tunnistetiedot.

Ruokavirasto puolestaan perii rehulain mukaisista viranomaisvalvonnan suoritteista maksun rehualan toimijalta (RL 86/2008 49 §). Viranomaisvalvonnan suoritteista peritään maksu kulloisenkin voimassa olevan Ruokaviraston maksuasetuksen mukaisesti. Maksu sisältää näytteenoton, analyysin/analyysit ja valvontapäätöksen.

Huomioitavaa on, että laboratorio ei laskuta Ruokaviraston rehuvalvontaa rehualan toimijan ja laboratorion keskenään sopimista erillisjärjestelyistä kuten esim. viikonlopputöistä tai kiireellisistä. Erillisjärjestelyistä aiheutuneet kustannukset laboratorio laskuttaa suoraan rehualan toimijalta.

Laboratorio perii myös suoraan rehualan toimijalta rehualan toimijan omien laadunvarmistusnäytteiden, ns. omavalvontanäytteiden, analyysien kustannukset. Nämä eivät ole Ruokaviraston viranomaisvalvontaa.

Epäselvissä tapauksissa tulee olla etukäteen yhteydessä Ruokaviraston rehuvalvonnan tuonnin yhdyshenkilöihin.

Rehuvalvonta

Tuontirehujen viranomaisnäytteiden tutkiminen laboratoriossa salmonellan varalta

13 Ruokaviraston yhteystietoja

13.1 Tuontierien (3. maista) tutkiminen

Näytteiden lähetysosoite (lähetetään pikalähetyksenä ovelle kuljetus)

Ruokavirasto
Rehunäytteitä
Mustialankatu 3
00790 HELSINKI

Yhteyshenkilöt laboratoriossa:

1) erikoistutkija **Satu Hakola** p. +358 40 524 1974
satu.hakola@ruokavirasto.fi

2) erikoistutkija **Maria Aarnio** p. +358 40 489 3456
maria.aarnio@ruokavirasto.fi

Virkasähköposti: rehusalmonella.laboratorio@ruokavirasto.fi

13.2 Rehuista eristettyjen salmonellakantojen serotyyppitys

Salmonellakantojen lähetysosoite (lähetetään pikalähetyksenä ovelle kuljetus):

Ruokavirasto
Eläintautimikrobiologian tutkimusyksikkö
Neulaniementie 4
70210 KUOPIO

Yhteyshenkilöt serotyyppitys:

1) erikoistutkija **Henry Kuronen** p. +358 44 720 1782
henry.kuronen@ruokavirasto.fi

2) erikoistutkija, jaostopäällikkö **Tarja Pohjanvirta** p. +358 44 720 1493
tarja.pohjanvirta@ruokavirasto.fi

Rehuvalvonta

Tuontirehujen viranomaisnäytteiden tutkiminen laboratoriossa salmonellan varalta

13.3 Alkuperäisen näytteenottopöytäkirjan postitusosoite Ruokavirastoon (mikäli ei tule näytteiden mukana Ruokaviraston laboratorioon):

Anna-Kaisa Airaksinen / Riitta Rannikko
Ruokavirasto
Rehuvalvonta
PL 200
00027 RUOKAVIRASTO

Tuonnin yhteyshenkilöt rehuvalvonnassa:

1) ylitarkastaja **Anna-Kaisa Airaksinen** p. +358 (0)40 827 9623
rehutuonti@ruokavirasto.fi

2) ylitarkastaja **Riitta Rannikko** p. +358 (0)40 846 1153
rehutuonti@ruokavirasto.fi

13.4 Analyysitulosten lähetysoitteet:

Analyysitulokset lähetetään virkasähköpostiosoitteisiin:
rehutuonti@ruokavirasto.fi sekä rehusalmonella.laboratorio@ruokavirasto.fi

Viranomaisen toiminnan tulee perustua laissa olevaan toimivaltaan ja viranomaistoiminnassa tulee tarkoin noudattaa lakia. Viranomaisohjeet eivät ole oikeudelliselta luonteeltaan muita viranomaisia tai toimijoita sitovia. Viime kädessä lainsäädännön soveltamista koskevat kysymykset ratkaisee tuomioistuin.

Tässä ohjeessa on sekä suoria lainauksia että tulkintoja lainsäädännön soveltamiseksi. Lainsäädäntökohdat on merkitty selkeästi. Ohjeessa esitetyt tulkinnat ovat Ruokaviraston näkemyksiä siitä, miten lainsäädäntöä tulisi soveltaa.